

deluje med narodom za družbeni razvoj in procvit.

Za odbor »Družbe sv. Mohorja«: Janez, Vidovic, predsednik. — V. Purgar, tajnik. — Dr. Valentin Rožič, t. č. blag.

Ker se na vodstvo »Zaveze« nikakor ni moglo samo s tem načinom odgovora zadovoljiti je odposlalo na družbo še ta-le dopis:

St. 516. V Ljubljani, 20. febr. 1913.

Slavni

»Družbi sv. Mohorja«

v

Celovcu.

Vodstvo učiteljske »Zaveze« je vzelo v svoji zadnji seji, ki je bila dne 13. februarja t. l., Vaš cenjeni odgovor na znanje.

Vendar pa nikakor ne more biti ta odgovor za nas zadovoljiv, ker nam s tem ne bi bilo dano zadoščenje tam, kjer smo bili napadeni. V očeh vseh tistih Mohorjanov, ki se nič ali malo bavijo z javnostjo, je napredno učiteljstvo še vedno takoj, kakor je naslikano v dotični povesti. Zato je najmanj, kar more zahtevati napredno učiteljstvo, da mu da spoštovani odbor zadoščenje s tem, da objavi v letošnjem koledarju, v smislu drugega odstavka Vašega tozadavnega cenjenega dopisa, to-le:

IZJAVA.

Dopisu »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev v Ljubljani« odgovarja odbor »Družbe sv. Mohorja«, da je bil sprejet dr. J. Pregljev spis »Preseplejeni in oti v lanskim koledar brez vednosti sedanjega družbenega odbora. Če bi se bilo o tem sklepalo, bi bil spis sigurno odklonjen.

Dokler ne dobi napredno učiteljstvo takega zadoščenja, toliko časa nima povoda, ogrevati se kakorkoli za »Družbo sv. Mohorja«!

Sicer pa vodstvo učiteljske »Zaveze« upa in iskreno želi, da ne pride nikdar več s spoštovano »Družbo sv. Mohorja« v kakršenkoli konflikt.

Za vodstvo »Zaveze avstr. jugosl. učiteljskih društev«:

L. Jelenc, predsednik. V. Rus, tajnik.

Italijanska fakultetna predloga sprejeta.

Dunaj, 14. febr. 1913.

Proračunski odsek je danes rešil zadevo italijanske fakultetne predloge. Kakor je bilo pričakovati, se je odločil tudi za Trst kot sedež fakultete, in sicer z veliko večino, v kateri so se nahajale tudi vse slovanske stranke, razen Jugoslovčanov.

Jugoslovani so odnesli iz debate kot edini uspeh resolucijo, ki pooblašča vlado, da podvzame vse korake za ustanovitev jugoslovanskega vseučilišča. A mi se spominjamo, da smo slišali in tudi videli sprejete že neštete enake resolucije. O jugoslovanskih vseučiliških zahtevah se je celo večkrat že mnogo konkretnije razpravljalo, nego tokrat v proračunskem odseku. Glasovanje o fakultetni predlogi je bilo jako zanimivo.

Jugoslovani, katerih tatika ni bila vedno konsekvantna, so se odločili podpirati italijansko fakultetno predlogo in so konsekvantno temu stališču tudi glasovali za predlogo, seveda proti Trstu kot sedežu. V precejšnjem nasprotju s tem glasovanjem pa sta bila predloga poslancev Gostinčarja in Verstovška, ki sta zahtevala prehod na dnevni red.

Seveda je večina odklonila tudi vse izpreminjavalne predloge, ki so stremili za tem, pridobiti tudi Jugoslovanom nekoliko prava in odvrniti vsaj največjo nevarnost, ki nastane lahko iz dejstva, da je določen Trst za sedež italijanske fakultete.

Tako je propadel tudi predlog po reciprociteti zagrebškega vseučilišča in se je zbrala pri glasovanju jako čudna družba namreč ne samo Nemci, ampak tudi Poljaki in češki socialni demokrati. — Dalje je propadel predlog, naj se tržaška fakulteta v toliko utrakvizira, da bodo dovoljeni tudi slovenski in hrvaški izpiti in Verstovškov predlog, da se ustanovi leta 1915—1916. slovensko-hrvaška fakulteta v Ljubljani.

Med resolucijami, ki so bile sprejete, se nahaja ona, ki pooblašča vlado, da pripravi vse potrebno za ustanovitev fakultete v Ljubljani in nemških paralel na navtični šoli v Trstu.

K sreči je propadel Markhlov predlog, naj se ustanovi na slovenski državni obrtni šoli v Ljubljani nemške paralele, ozir, da se ustanovi nemška obrtna šola v Celju. Našla se je vendar slovanska večina, ki je predlog preglasovala.

Glasovanje o predlogih je poteklo po sledeči vrsti:

Najprej se je glasovalo o Gostinčarjevem in Verstovškovem predlogu glede prehoda na dnevni red. — Nato se je glasovalo o § 1. predloge, ki določa, da se začetkom zimskega tečaja l. 1915—1916. ustanovi v Trstu italijanska pravna fakulteta. — Gostinčarjev izpreminjavalni predlog, naj se ustanovi italijanska fakulteta najpozneje do l. 1918—1919, a le v izključno italijanskem kraju in ne v Primorju, je bil v poimenskem glasovanju odklonjen s 30 proti 3 glasovom.

Nato sta bila odklonjena: Verstovškov predlog, naj se ustanovi italijanska fakulteta v Roverettu, in predlog, naj se ustanovi v Trstu utrakvistična pravna fakulteta z italijanskim in slovenskim učnim jezikom. Za ta predlog so glasovali tudi Čehi.

Proti § 1. predloge so glasovali le Nemci Erler, Hummer, Markhl in Teufel, proti Trstu kot sedežu seveda tudi Jugoslovani.

K § 2., ki določa, da je predavalni in uradni jezik tržaške fakultete italijanski, je stavil poslanec Dulibič dodatni predlog, naj se dovolijo izpiti tudi v slovenskem in hrvaškem jeziku, ki pa je bil odklonjen. — Odklonjen je bil tudi Dulibičev predlog, ki zahteva, da se prizna izpitom in izprievalom zagrebške univerze, vkolikor se nanašajo na avstrijske jugoslovanske državljane, popolna enakopravnost z avstrijskimi. Sprejet pa je bil Erlerjev dodatni predlog, da morajo Italijani pri izpiti dokazati znanje nemškega jezika.

V proračunskem odseku je torej s tem delo končano, in predloga pride v plenum. Toda dnevni red poslanske zbornice je sedaj tako zatlačen, da je veliko vprašanje, če pride razprava o fakultetnem vprašanju pred poletjem na vrsto. Do tega časa je seveda neobhodno potrebno, da se odločijo Jugoslovani napram načrtu za previdno in trezno takotiko in tako iz zla, ki se mu ni mogoče ogniti, pridobe za Jugoslovane vsaj nekaj koncesij. To je pa mogoče samo, če ostanje previdni, konsekvetni in — ne-podkupni!

Učiteljsko časopisje.

Kaj je že res tako daleč čas, ko postane vzgojno vprašanje prvo? Zdi se: da! Vsaj tako se mora vsak prepričati, kdor prečita v 38. št. »Slov. Naroda« članek pod gorenjim naslovom, ki je nekako napisan, za odgovor in tolažbo našemu članku »Vzroki za deficit učiteljskih listov« v 6. št. letošnjega »Tovariša«.

Tudi v tolažbo. In sicer v tako, kakor da gre nam res in predvsem le za pokritje deficita učiteljskih listov. Ko sem to čital, se mi ravnotako zdi, kakor da je prišel siromakov sinek domov in jokaj, da je sosedov-bogatašev snedel svojo klobaso, ki je siromakec ni imel. Oče ga pa potolaži: »Arme Leute kochen mit Wasser.«

Povedati pa je treba slovenski javnosti, tudi napredni, da se moti vsakdo, ki misli, da je bilo nam v zgoraj omenjenem članku za »pokritje deficitov«. Ne, nismo se razumeli! Predvsem se obračamo na slovensko javnost, na ono slovensko javnost, ki ji je pri srcu res dobrobit slovenskega naroda, kakor leži v svobodni, z vsemi silami podpirani vzgoji — za moralno pomoč.

Zato smo rekli, da smemo zahtevati, da se goji smisel in razumevanje za naše delo, da se nas podpira — in celo ne samo za napredne strani — na ta način, da se čita te liste, da poročajo o njih vsa glasila brez razlike strank in političkih struj — »da poročajo (o njih) dnevniki, pisani inteligenci, da poročajo listi namenjeni najširšim narodovim krogom, da poročajo literarne in znanstvene revije slovenske«; zato vabimo ne le na naročbo listov, ampak na »sveti boj narodne vzgoje« vse sloje! Na »kulturni boj slovenskega naroda« vabimo — ne pa v »pokritje deficitov«.

To je bilo treba enkrat pibiti!

Pravtako je treba povedati in razložiti v same »dnevnik« zagrizenim gospodom, da so se zmotili, ko so obsodili v zgoraj omenjenem članku »Popotnika« za »manjši periodičen časopis« ter ga imenovali v isti sapi z »Bogoljubom« in »Domoljubom«. Ti gospodje lista ne poznajo! Prav tako ne poznajo ne »Zvončka«, ne »Dom. Ognjišča« in ne »Bodočnosti«! Pisan je članek po površnem poznanju za dnevnik za površne čitatelje. Da zanima ljudi le dnevnik? Prav in klobasa je snedena in siromakov otrok bi bil lahko zadovoljen z očetovo tolažbo. Ampak ne gre za klobaso!

Nas prav nič ne briga malomarnost kmetov, ki niso ekonomski, če ne naročajo »Kmetovalca«; tudi ona pravnikov ne, ki puste »Pravnika« nerazrezanega, ker zavedamo se, da vzgojna revija ni izključno list učiteljev, in to celo ljudskošolskih učiteljev gotovega prepričanja — če ho-

čete ločiti v »Zavezarje« in »Slomškarje« — kakor ni narodova vzgoja monopolizirana zadeva tega učiteljstva.

In da se to še ni spoznalo, to je največji »deficit« učiteljskega časopisja, in ne za tolažbo, da je klobasa snedena, ampak za pomoč v obliki moralne in gnotne podpore prosimo slovensko javnost in slovensko časopisje vseh struj, ki hočejo narodu res pomagati — pa brez ozira na to, ali so »današnji časi ugodni razvoju takega časopisja« ali ne, ker ugodni morajo biti narodovi vzgoji. Te pa še menda bolj kot kateri poprej!

Mestni svet tržaški ter slovenske in italijanske narodne potrebe.

Trst, 14. februarja 1913.

Na sinočnji seji so razpravljali o izrednem proračunu. Pri tej priliki je večina mestnega sveta znova pokazala, da ji je mar le za potrebe Italijanov in prav nič za potrebe Slovencev.

Sprejet je bil predlog, ki se z njim določa za zemljišče za slov. in ital. šolo pri Sv. Mar. Magd. Sp. 80.000 K in za zemljišče za italijansko ljudsko šolo v Kijinu 180.000 K. Poleg tega je bila že leta 1906. sklenjena ustanovitev nove italijanske ljudske šole na Belvederju, ki je zanjo kupljeno stavbišče za 491.610.40 K, ki pa ga ima občina čas plačati do l. 1916. in ga še ni plačala. L. 1907. je sklenil mestni svet nakup zemljišča v Rocolu za znesek 144.450 K in v svrhu sezidanja italijanskega rikeatorija za dečke. Tudi delni znesek te kupnine (K 20.000) se nahaja v letošnjem proračunu. Za povečanje in razširjenje italijanske ljudske šole in vrtca pri Sv. Ivanu je določil mestni svet 160.000 K. Za razširjenje Revoltellovega muzeja lepih umetnosti je bilo določenih 45.000 K. Na podlagi sklepa mestnega sveta z dne 7. aprila 1910 so nakupili pri Sv. Ivanu svet za 190.000 K, ki naj služi zgradbi za bodoči II. italijanski dekliški licej. Delni znesek kupnine (31.667 K) je postavljen za letos v proračun. Za zgradbo liceja samega pa, ki bo stal 750.000 K, se je sprejelo za letos v proračun znesek 350.000 K. Za poplave v mestni ubožnici je določil mestni svet 28.600 K, za nov paviljon v deški izboljševalnici 6670 K, za dozidek bolnišnici 160.000 K. Za ljudsko šolo in deški rikeatorij, seveda obojno italijansko, pri Sv. Vidu je bilo sprejetih v proračun 545.000 K. Za zgradbo laškega otroškega vrtca v Spodnji Čarbolji se je odobrila strošek v znesku 190.000 K. Za dokončanje del v laški ljudski šoli v ulici R. Manna je določenih 16.080 K. Glasom sklepa mestnega sveta z dne 12. decembra 1911 se bo v teku let strošilo za popravilo in razširjenje mestne klavnice dva milijona in pol kron; za letos je stavljen v proračun znesek 100.000 K, dočim je stavljen istočasno v proračun znesek 65.000 kron, za zgradbo nove klavnice v okolici kakor je sklenil mestni svet v novembru 1911 in je sedaj vlada potrdila. Za novo laški rikeatorij v Rojanu je bil določen strošek 80.000 K. Ta strošek je bil že dvakrat od mestnega sveta določen, pa obakrat od vlade nepotrjen ostal. Za razširjenje poslopja pri Sv. Jakobu, v katerem se nahajata italijanska občinska realka in gimnazija Francesco Petrarca, je mestni svet določil postavko 350.000 K.

Za opravo realk pri Sv. Jakobu se je določilo 40.000 K, gimnaziji 17.000 K in ženskemu liceju 35.000 K, skupno 90.000 K!

Iz predsteječih števil in podatkov je pač jasno razvidno, kako večina mestnega sveta tržaškega ne le skrbi skoro le za italijanske potrebe v mestu, ampak tudi, kako prodira s svojimi vsiljevanimi šolanji vedno se proti Slovincem in celo noter v našo slovensko okolico!

Iz naše organizacije.

SKUPNE ZADEVE.

Okrožnica vsem Zavezinim društvom.

Stalni moški zbor — po vzorcu pevskega zbora moravskih učiteljev — se za sedaj ni mogel ustanoviti, ker so nastajale v sedanjosti za učiteljstvo izredno težavni dobi vedno nove težkoče. Vso zadevo pa obdrži vodstvo Zaveze vendarle v evidenci za poznejše boljše čase.

Ker se pa mora izvršiti ob slavlju 25-letnice naše Zaveze, ki je letos dne 13. in 14. avgusta v Ljubljani, na vsak način koncert v večjem obsegu, se je odstopilo vse delo koncertnemu odseku pripravljalnega odbora za to slavlje.

Podpisani koncertni odsek je določil po vsestranskem razmišljanju naslednje: 1. K izvajanju koncertnega vzporeda se vabi potom okrajnih učiteljskih društev vse učiteljstvo, ki je združeno v Zavezi.

2. Predsedniki zavezinih društev naj takoj pošljejo te okrožnice in pridejane prijavnice vsem onim pevcem in pevkam v okraju, o katerih so prepričani, da bodo sodelovali pri tem koncertu in da bodo tudi vse pozneje doposlale jim skladbe natančno in na pamet naštudirali za tisti glas, ki sicer pojo. Vsak predsednik dobi po 15 okrožnic in prijavnice.

3. Te prijavnice, lastnoročno podpisane od priglasevcev, naj se odpošljejo do 9. marca na naslov društvenega predsednika, ki naj jih nemudoma skupno odpošlje načelniku koncertnega odseka, tovarišu V. Rusu, učitelju v Kranju, in sicer najkasneje do 16. marca t. l. Na morebitne poznejše priglasitve se ne bo moglo jemati ozira.

4. Za vsak društveni okraj naj se takoj določi izmed priglasih pevcov in pevk okrajni zaupnik — pevovodja, ki naj z njimi naštudira za koncert določene skladbe. Ta je tudi koncertnemu odseku odgovoren glede preciznega naštudiranja pesmi za vse priglasevce v dotičnem okraju. Imena teh zaupnikov-pevovodij naj predsedniki načelniku koncertnega odseka čimprej naznanijo.

5. Notni material (partiture) odpošlje koncertni odsek še o pravem času za vse priglasevce predsedniku učiteljskega društva, ki naj ga nemudoma takoj po sprejemu razpošlje med vse priglasevce ondotnega okraja v svrhu naštudiranja.

6. Koncertni program je že določen. Pojo se po tri narodne pesmi v moškem in mešanem zboru, vrhutega še dva moška in trije mešani zbori. Solo-točke so določene za klavir.

7. Skupni pevski vaji sta samo dve: 1. o binkošti in 2. dopoldne na dan koncerta.

8. Vsak, kdor se prikladi, prinese note s seboj k pevski vaji in je tudi moralno zavezan, da se brezpogojno udeleži obeh pevskih vaj in se pokori vsem odredbam koncertnega odseka.

V prijavnici naj se natanko zabeleži, ali poje priglasevec sopran ali alt, I. ali II. tenor, I. ali II. bas.

K nam pridejo ob slavnostnih dneh bratje in sestre s severa in juga — torej?

Za koncertni odsek:

Vend. Sadar, zapisnikar. Vil. Rus, načelnik.

Pripomba. Ta okrožnica se je odposlala vsem predsednikom Zavezinih društev že 28. januarja, a priglasi se je do danes kaj malo pevk in pevcov. Vzrok tiči edino v tem, da predsedniki v svojem okraju niti niso odposlali okrožnice in priglasi pevkam in pevcem. To je pač skrajna malomarnost! Ali je pripravljalni odbor samo zato tu, da razpošilja okrožnice in opomine? Tudi ime zaupnika — pevovodje je priglasi doslej samo eno društveni predsednik, v vsem pa je vrnilo izpolnjene priglasi le sedem predsednikov.

Če so taka naznanila poslana organiziranim društvom, tedaj je dolžnost predsednikov ali ostalih odbornikov, da se odzovejo vabilu natanko po predpisu, bodisi v pozitivnem ali negativnem smislu. Učimo se organizatoričnih stremenj, načrtov in takojšnjih rešitev od delavskih organizacij! Ne smatramo sličnih okrožnic za prošnje, ampak za organizacijske zahteve, saj so zasnovane v najboljšem namenu. Glasom te okrožnice pričakuje torej z vso gotovostjo od vseh predsednikov najtočnejših poročil in obilo priglasi najkasneje do 16. marca t. l.

Načelnik pevskega odseka.

Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo svoj redni občni zbor dne 6. februarja v ormoški okoliški šoli ob navzočnosti 23 članov. Novo sta pristopila društvu tov. gnacij Čokl in tov. Frančiška Meškova, oba iz Runča. Kot gosti so se udeležili zborovanja gđ. Samoborova, gg. Belšak in Muršec in gđ. Pernatova, otroška vrtarica v Ormožu.

Predsednik tov. Rajšp pozdravi vse navzoče prav presrečno. V svojem pozdravnem govoru omenja, da stojimo še vedno v boju za izboljšanje naših slabih gnotnih razmer. Mogoče bo leto 1913 prineslo nove prevare ali pa rešitev iz našega neznoznega stanja. Eno pa je gotovo: učiteljstvo bo doseglo svoj smoter le tedaj, ako se bori tesno v bojni vrsti naše stanovske organizacije, potom katere in le potom katere bo doseglo svoj smoter. Proč torej z vsako nepotrebno navlakom! Nečlan je le suha veja na deblu naše organizacije. Boj-kotirajmo te tovariše, izogibajmo se njih družbe, vikajmo jih, ako smo jih prej tikali! Morda bo to radikalno sredstvo vendar izpametovalo tega ali onega ter ga privedlo v našo bojno vrsto! (Odobravaje.)

Nadalje se spominja smrti nadvojvode Rainerja kot najvišjega zagovornika

nove šoske postave. V znak spoštovanja do visokega mrtveca se vzdignejo navzoči s sedežev ter zakličejo trikratni »Sla-va!«

Izmed dopisov je najvažnejši oni glede naših stanovskih listov. »Učiteljski Tovariš« ima v našem okraju le 19 naročnikov (dva več nego lani). Mnogo jih je še, ki še niso naročeni na naše stanovsko glasilo. In če povprašam po vzroku, koliko praznih izgovorov ti doni na uho! Enemu je predrag, drugi tovarišici premalo zanimiv itd. Tem bodi povedano sledeče: Skrbimo za to, da bo vsak organiziran učitelj in vsaka organizirana učiteljica naročnik na »Učiteljskega Tovariša«. Ako bi imel list dovolj naročnikov, bo lahko izhajal tudi ceneje. Ne upravičeno, ampak mi sami smo zbog svoje brezbriznosti krivi visoke naročnine! Ako ti je pa list premalo zanimiv, primi sam za pero ter ga zalagaj z dobrimi članki! Kritikovati je lahko, a težko je, delati boljše.* »Popotnik« pa ima komaj 11 naročnikov. Pri teh pogrešamo imena mnogih šol ter tudi posameznike, ki bi se lahko naročili na naš edini slovenski pedagoški list.

Iz letnega poročila tajnika tov. Rosine posnemamo, da je imelo društvo v minullem letu 35 rednih, 3 izredne in 5 častnih, skupaj 43 članov. Zborovanj je bilo 5 s povprečno udeležbo 23 članov. Vseh zborovanj se je udeležilo 8 udov, nobenega pa 2 ude. Predavanj je bilo 6.

Blagajnik tov. Šalamun je poročal o stanju blagajnice. Dohodkov je bilo 170 K, stroškov pa 145 K 43 h; čisti dobiček znaša torej 24 K 57 h. Občni zbor je sklenil, da se čisti dobiček naloži v Učiteljski gospodarski in kreditni zadrugi v Celju.

Pregledalci računov (tov. ga. Šijanec, tov. Bezjak in tov. Žolnir) so dobili vse račune v redu, nakar je dobil blagajnik absolutorij.

Za prihodnje društveno leto se je izvolil sledeči odbor: predsednik Josip Rajšp, podpredsednik Anton Porekar, tajnik Adolf Rosina, blagajnik Martin Šalamun, odbornika Ljudevit Šijanec in Dragotin Pinterič.

Kot poročevalec za našo stanovsko glasilo se je določil tov. Musek.

Končno se je na predlog tov. Porekarja sprejela sledeča resolucija: »Vedno rastajoča draginja teži posebno na nas ljudskih učiteljih s premajhnimi plačami, in nič še se ni zgodilo, da bi se nam olajšal položaj. Popolnoma obupani nad tem vednim zapostavljenjem svojih pravičnih zahtev, ki so pičle, sicer pripoznane, pričakujemo danes zbrani društveni ormoškega učiteljskega društva, da vendar enkrat po delavnem deželnem zboru pride do tega, da se nam uresniči obljube in da že letos izgine naše žalostno gospodarsveno stališče.«

Prihodnje zborovanje je 3. aprila v Ormožu.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v četrtek, dne 6. marca t. l., točno ob 10. uri v Sokolskem domu v Celju z nastopnim dnevnim redom.

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Poročilo računskih pregledovalcev.
4. Tekoče društvene zadeve.
5. O delovanju »Zadruga«: informativno poročilo načelnika, tov. L. Černeja.
6. Zvezdnato nebo; podava tov. Petriček.

7. Osnovne telovadne vaje na orodju s posebnim ozirom na terminologijo; podava J. Sevnik.

8. Slučajnosti.

Prečitajte, vzemite na znanje in pridite!

Na mnogobrojno snidenje kliče Franc Brinar, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je imelo svoj občni zbor dne 6. februarja t. l. v okoliški šoli v Ptuj. V preteklem letu je društvo štelu 79 rednih udov. Zborovalo je petkrat ter bilo pri vsakem zborovanju sklepčno. Po oficialnih letnih zadovoljivih poročilih se zahvali predsednik odbora, poročevalec in ostali udovi društva, ki so vkljub neznosnim razmeram ostali zvesti svoji stanovski organizaciji. Omenja obenem, da res niso žrtve posameznih udov napram društvu, Zvezi in Zavezi v nobenem razmerju z doseženimi uspehi, a vsak ud je dolžan sebi in svojemu stanu podpirati stanovsko organizacijo, ker le potem nje dosežemo našemu stanu primeren socialen položaj v vrsti ostalih stanov. Za leto 1913 se je izvolil naslednji odbor: predsednik: tov. Ivan Klemenčič; podpredsednik: tovariš Josip Gorup; tajnika: tov. Ivan Čeh in Irena Kahlava; blagajničarka: tov. Marija Luknerjeva; knjižničar: tov. Valentin Kajnih; pevovodja: tov. Vinko Šerona; odbornika: tov. Rudolf Kozmuth in Oskar Žolnir. Prihodnje zborovanje se vrši 6. marca. K.

* Podpišemo z obema rokama! Ured.

Književnost in umetnost.

Popotnik objavlja v drugi letošnji številki to-le vsebino: 1. Dr. Iv. Lah: J. J. Rousseau kot človek in pedagog. 2. J. Cerny — K. Přibil: Narodna pedagogika (dalje). 3. Doc. dr. D. Panyrek — S. Savar: Šolski zdravnik na začetku šolskega leta. 4. G. Kerscheneiter — Pav. Flerč: Šolstvo v Münchnu. 5. Ana Pfeifer: Pismo-nosec. 6. Književno poročilo: Ocene. — Novosti. 7. Razgled: Časopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Šolska higijena. — Skrb za obrambo mladine. — Šolske in učiteljske vesti. — Srednje in višješolski vestnik. — Šolstvo na slovan-skem jugu. — Inostransko šolstvo. — Prosvetna kronika. — Razne vesti. — Mala poročila.

»Slovan« (mesečnik za književnost in umetnost). V februarški številki tega ilustrovanega slovenskega lista nahajamo dvoje barvnih ilustracij in sicer barvni portret Ljerk Šramice ter Miramar; razen tega še reprodukcijo lepe slike Srečka Magoliča »Listopad«. Razen tega je dvoje pejsažer Tom. Krizmana (S Save in drevored v Dalmaciji) in več slik z Balkana (Odrin, Solun, Trnovo itd.) — Izmed pesmi posebej imenujemo liriko Ho-jakovo, ki se odlikuje po posebni lahkoti in gibčnosti. Prenikov »Aforizmi« uteg-nejo izzvati odpor. Iz Finžgarjevega roma-na »Pod svobodnim solncem« je po-snetih več aforističnih izrekov, zlasti o Slovanih in pevcih-godcih. Listek je jako bogat; zlasti je obsežna kritika omenje-nega Finžgarjevega romana.

Srednješolski vestnik.

** Osobne vesti. Strokovni učitelj na ljubljanski obrtni šoli Ernest Cigoj je pomaknjen v VIII. činovni razred. — Pro-fesor na mariborskem učiteljskem L. Lav-tar je dobil naslov šolskega svetnika. — Jos. Schmoranzler je postal profesor na učiteljskem v Mariboru.

** Služba pravega učitelja risanja je razpisana na državni realki v Pulju. Prošnje do 5. mrc. t. l. istrskemu deželnemu šolskemu svetu v Trstu.

** Samoumori zaradi slabega izpriče-vala. Iz Plznji poročajo: 16letni učenec Peter Hahn, učenec 5. razreda češke real-ke, se je zaradi slabega izpričevala vrgel pod vlak, ki ga je povozil.

** V srednji šoli. Ravnatelj: »Vi torej priznate, Gornik, da ste po uri napisali na razredno tablo besede: Naš profesor latin-ščine je osel?« — Gornik: »Da, gosp. rav-natelj.« — Ravnatelj: »Je že dobro, Gor-nik! Jako me veseli, da ste to pot resnico povedali.«

Politiški pregled.

* Rekrutni kontingent za armado in deželno brambo. V tekočem letu 1913. znaša rekrutni kontingent za armado 154.000 mož. Pred uvedbo nove vojaške postave je znašal rekrutni kontingent za armado in mornarico samo 103.100 mož. Po uvedbi nove postave je znašal rekrut-ni kontingent prvo leto, to je lani 136.000 mož. Od prihodnjega leta dalje bo dose-ženo polno število letnih 159.500 rekrut-ov. To število ostane bržčas neizpreme-njeno do leta 1923. Do tega časa je letni rekrutni kontingent postavno določen. Od 154.000 rekrutov, ki jih treba dati letos, da Avstrija 88.327 mož, Ogrska pa 65.673. Po doseženju polnega kontingenta — torej od prihodnjega leta dalje — bo porazdelitev rekrutnega kontingenta ta-ka-le: Avstrija da 91.482 mož, Ogrska pa 68.187 vsako leto. — Letni rekrutni kon-tingent avstrijske deželne brambe je zna-šal pred novo vojaško postavo 19.970 mož. V prvem letu, ko je stopila postava v veljavo, to je lani, je znašal kontingent 20.615 mož in v letu 1913. doseže število 22.316 mož. Za prihodnja leta je poviše-vanje rekrutnega kontingenta določeno tako-le: v letu 1914. na 23.717; v letu 1915. na 25.015; v letu 1916. na 26.019 mož. Od leta 1917. do 1923. bo znašal stalno po 26.996 mož. — Letni rekrutni kontingent za ogrsko deželno brambo pred uvedbo nove postave je bil določen zadnjikrat v letu 1889. in je znašal 12.500 mož. Kontingent ni bil od 1889. do 1912. zvišan niti za enega moža. Za honved je bil za prvo leto veljave vojaške postave rekrutni kontingent določen s 17.000 možmi. V letu 1913. se zviša na 21.500, v letu 1914. na 25.000 mož. Na tej višini ostane potem rekrutni kontingent do leta 1923.

* Absolutna oblast šefa generalnega štaba. »Az Est« poroča z Dunaja, da se izdeluje nov organizacijski statut, gla-som katerega bo imel potem šef general-nega štaba pravico, da neposredno brez posredovanja vojnega ministra predlaga lahko različne predloge. Po tem statutu postane šef generalnega štaba popolnoma

samostojen in se bo lahko udeleževal sej ministrskega sveta in delegacij.

* Avtonomija katoliške cerkve na Ogrskem. Listi priobčujejo načrt vladne predloge, ki podeljuje katoliški cerkvi na Ogrskem avtonomijo. Cerkev bo imela pravico razpisati davke in jih izterjati ad-ministrativnim putem. To pravico bo iz-vrševala posebna organizacija katoliča-nov, ki se bo sklicala od slučaja do slu-čaja. Politiški krogi s tem načrtom niso zadovoljni, ker se boje, da bo cerkev za-radi avtonomije preveč vplivala na šolo.

* Roosevelt o bolgarskem narodu. Bivši predsednik Združenih držav, Roo-sevelt, je izdal posebno brošuro o Bol-garih, za kar se mu je dr. Danev v imenu bolgarskega naroda najskrenejše zahva-lil. Dr. Danev je dobil odgovor, v katerem Roosevelt izraža svoje občudovanje nad bolgarsko hrabrostjo in svoje veselje nad velikimi bolgarskimi uspehi na bojišču v boju s Turki, ki so bili dosedaj silno bre-me za civilizirano človeštvo.

* Ministrski svet. V nedeljo se je vršil na Dunaju pod predsedstvom zuna-nejde ministra ministrski svet. Trajal je od 1. ure popoldne do 7. ure zvečer. — Izdan je oficijozni komunike o tem posve-tovanju, in ta komunike pravi, da je mi-nistrski svet razpravljaval o gospodarskih yprašanjih, ki stojijo v zvezi z ureditvijo razmer v bližnji bodočnosti napram dr-žavam na Balkanu. Tako komunike — dejstvo je tudi to, da se je ministrski svet bavil na široko z velikanskimi izdatki za vojno pripravljenost. Poročal je obširno vojni minister Krobatin in povedal, da je Avstro-Ogrska izdala za vojno priprav-ljenost velikanske vsote. Delegacije bodo morale 482 milijonov za izredne vojaške potrebe v času pripravljenosti naknadno odobriti. Vojni minister je bil mnenja, da za toliko bodo presegali izdatki prelimi-nirano vsoto. Vojaške odredbe stanejo do sedaj nad 300 milijonov kron in zahte-vajo na mesec: sedaj okroglo 14 milijonov. Posvetovanje se je vršilo tudi v ponde-ljek. Konferenca se je začela predvsem z gospodarsko situacijo, zlasti z novimi odnošaji, ki nastanejo med našo državo in Balkanom, ko neliha vojna. Poudarjala se je potreba priprav za kar najboljšo ure-ditev razmer med našo monarhijo in Bal-kanom; zlasti pa med Avstrijo in Srbijo. Na konferenci se je omenjalo, da sedanje pogodbeno stanje med obema državama ne odgovarja interesom ne ene ne druge. Treba torej izboljšanja uvoza srbskega mesa in živine, o tarifi politiki na želez-nicah, prometnih rečeh in o ureditvi raz-mer v novih deželah, ki pripadajo Bal-kancem, o carinski politiki in drugem.

* Novi vojaški krediti v Rusiji. Vojni in mornariški odsek dume je votal načrt za nove kredite za izposlovanje artiljerije in deželne brambe. Poudarjalo se je dalje, da treba še večjih priprav za deželno brambo.

* Trpljenje bolgarskih jetnikov. V Carigrad so privlekli po nadaljevanju voj-ne 24 bolgarskih jetnikov. Bolgarskih jetnikov je 540; zaprli so jih v ječe v Mali Aziji, kjer postopajo z njimi — po tur-ško! Malo vode jim dajo na dan in košček kruha. 30 jih je umrlo od lakote. Tako delajo Turki iz Bolgarov v kljub temu, da vedo, da ravnaajo Balkanci s turškimi jet-niki po človeško.

Učiteljski konvikt.

Letnino za l. 1913 (a 2 K) so plačali: Neimenovan, ker si je ogledal Učit. tiskar-no; Ivan Petrič, učitelj v Sp. Šiški (4 K 20 vin.); vodstvo dvorazrednice na Colu pri Vipavi (4 K); Jerica Visenjak, učiteljica v St. Janžu na Dr. polju; Andrej Kenič, nadučitelj in Marica Dovgan, učiteljica, oba v Zagorju na Krasu (za l. 1912 in l. 1913); Viljem Zirkelbach, učitelj v Pod-brezjah; Katinka Droll, šol. voditeljica v Zapisu pri Bledu; Anton Maslo, učitelj v Pasjaku pri Jelšanah; Eduard Bohinec, nadučitelj, Antonija Bohinec, učiteljica in Alfonz Završnik, učitelj, vsi v Cerkljah pri Krškem; vodstvo štirirazredne deške šole v Kranju (8 K); Janko Jezeršek, nadučitelj v Križah pri Trzinu; Janko Muren, učitelj v Draščicah; Minka Nosan, učiteljica v Banjaloki; Ivan Bezeljak, nadučitelj, Fran-ica Bezeljak, učiteljica, oba na Vačah pri Litiji; Peter Repič, nadučitelj in Viljemina Repič, učit., oba na Ucu pri Rakoku; M. Sirmik, uč. v Zapotoku pri Igu; A. Krmac, učitelj v Vipolžah pri Kozani; Schulleitung Wölling pri Murecku (4 K); Danilo Pečen-ko, učitelj v Štomazu pri Sežani; Valentin Burnik, nadučitelj, Konrad Barle, učitelj, Leopold Morela, učitelj, vsi iz Metlike; Anton Marčelja, nadučitelj, Pavla Chri-stof, učiteljica in Josipina Soban, učiteljica vsi v Podgradu v Istri; Ivan Semrl, nad-učitelj in Ivan Lovšin, župnik, oba v Les-cah na Gorenjskem; šolsko vodstvo v Berjahu na Goriškem; Anton Gruntar, nad-učitelj, Albina Gerželj, učiteljica, Ljudmila Mesar (1 K) in Rafaela Gomišček, vsi iz

Cerknega na Goriškem. Dar. Posojilnica v Framu je, kakor druga leta, tudi letos prispevala 10 K. Hvala! P. n. tovariše, ki delujejo v posojiln. odborih, oz. ki imajo vpliv na posamezne odbornike, prosimo, da delujejo na to, da posamezne posojilnice darujejo na občnih zborih primerno vsoto za učiteljski konvikt.

Kranjske vesti.

—r— Kupljeni in prodani. V »Dnevu« čitamo: »Na zadnji seji Slomškove Zveze so bili odlikovani s slomškarskim križcem, oziroma bili so sprejeti v Slomškovo Zvezo: pisec pamfleta »Preslepljeni in oteti« v koledarju Družbe sv. Mohorja, prof. dr. Ivan Pregelj, iz Kranja: »peda-gog« Josip Ciceli, c. kr. profesor v Go-rici; Anton Levstek z Ljubljanskega polja, njegova soproga in hčerka; ti trije bi bili že davno radi vstopili v S. Z., pa so jih od-klonili; draginjske doklade so jih pa toliko uklonile in poboljšale, da so bili na ope-tovano prošnjo vendarle deležni milosti Janka Nepomuka Jegliča; Ivan Arnšek je dolgo časa omahoval; zdaj se je pa izpod-taknil nad draginjsko doklado in je padel »notri«. Kdo bi mu zameril pri sedanjih učiteljski bedi! Mi ne, če hočejo biti kleri-kalci ogoljufani, pa naj bodo. Poleg teh se je nanovo vpisalo v S. Z. še 20 učiteljic, ker drugače ne dobe draginjske doklade. Ta Slomškova zveza bo spravila našo de-želo na kant, ker mora vsakega člana ku-piti za drag denar in sicer na račun dav-koplačevalcev.«

—r— Iz ljudskošolske službe. Na-mesto prostovoljno odstopivše učiteljice Angele Kuhljeve je imenovana za provi-zorično učiteljico v Kostanjevici izprašana suplentinja Marija Hladnikova, za suplenta na ljudski šoli v Trebelnem pa je imeno-van z dovoljenjem deželnega šolskega sveta, ker ni druge izprašane učne osebe na razpolago, absolviran gimnazijec Ven-cel Skebe. Za suplentinjo na 5razredni dekliški šoli pri Uršulinkah v Ljubljani je imenovana namesto obolele učiteljice Ksa-verije Finžgarjeve izprašana učiteljica Marija Kastelčeva.

—r— Zaročil se je Ernst Selak, c. kr. davčni oskrbnik v Kostanjevici s Karlo Kuchlerjevo, učiteljico pri Sv. Križu pri Kostanjevici.

—r— Umrla je v St. Vidu nad Vipavo gospa Marija Rudolfova, nadučiteljica soproga, hiš prejšnjega vipavskega župa-na g. Hrovatina. Naše iskreno sožalje!

Štajerske vesti.

—š— Tudi nasvet. V št. 7. »Sloven-skega Gospodarja« nasvetuje neki vsega dobrega sit golobradec, naj liberalni ad-vokati, trgovci in krčmarji del svojih do-hodkov prepustijo učiteljem za izboljšanje njihovih plač, kmeti, rokodelci in delavci pa se naj obvarujejo novih bremen. — Ker več glav več ve, nasvetujemo, naj duhovniki za pogrebe, pokope, krste i. dr. računajo po dosedanjih navadi, a obdržijo si naj samo postavno določene pristojbine in vso »milostno« dvoljeno bernjo, pre-ostanek pa naj prepustijo učiteljem od katerih ima vsak na/marij petkrat več dela od duhovnika, dohodkov pa vse učiteljstvo več razrednih šol komaj enako enemu župniku, ki mu še vrhutega — če se ravna po zapovedi svojega stanu — ni treba skrbeti za rodovino. — Vprašanje je le, če bi hoteli učitelji vkljub svoji bedi na tak način večinoma na stroške kme-tov, rokodelcev in delavcev »pridobiti« denar sprejeti! — Kdor izmed klerikalnih petelinov pa misli, da ga liberalni advo-kati, trgovci in krčmarji po odušku spravljajo ob denar, naj se jim ne vsiljuje, ampak se naj obrne v silo na svoje prista-še, saj debi pri njih vse zastoni! — Enako nerazodnemu ljudstvu vidijo tudi mogot-cij okrog »Slov. Gosp.« le od dežele naj-slabše plačane uslužbenke — učitelje ter se še poleg tega nčrčujejo iz učiteljske bede! Da jih le ni sram!

—š— Iz ljutomerskega okraja nam pišejo: V našem okraju je bilo nedavno razpisano definitivno učiteljsko mesto. Ker pa bi neka učna moč, ki je v pretek-lem poletju komaj maturirala, rada dobila službo v dotičnem kraju, se baje neki njen vplivni sorodnik jako trudi, da se za-radi nje to mesto sedaj še ne bi definitivno oddalo. Časih dela protekcija res čudeže, pa sedaj se vplivni sorodnik hudo moti, če misli, da bo na svojo stran dobil našega gosp. okrajnega glavarja, o katerem je splošno znano, da vedno nepristrasko in strogo po zakonu postopa, ali more biti g. okrajnega šolskega nadzornika ali naše-ga učiteljskega zastopika in druge člane okrajnega šolskega sveta. Kako tudi? Saj veljajo glede postopanja pri nameščenju definitivnih učiteljskih mest natančni za-koniti predpisi. Brez posebne dovoljenja c. kr. deželnega šolskega sveta se razpi-sana definitivna mesta ne smejo kar tako